

Міністерство освіти і науки України
Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського

ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД І СУЧАСНІСТЬ

**Матеріали
XXIX наукової конференції
здобувачів вищої освіти**

Випуск 45

С Т А Т Т І

Одеса – 2023

УДК: 001:005.745
I – 90

Збірник містить **статті** окремих учасників **XXIX** наукової конференції здобувачів вищої освіти **«Історичний досвід і сучасність»**.

Редакційна колегія збірника:

Богданова І. М., докто педагогічних наук, професор,
Букач В. М., кандидат історичних наук, приват-професор,
Наумкіна С. М., доктор політичних наук, професор,
Сокаль М. А., кандидат філологічних наук, доцент,
Сухотеріна Л. І., доктор історичних наук, професор.

Відповідальний редактор – Букач В. М.

Друкується за рішенням Вченої ради ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» від 25 травня 2023 року, протокол № 12.

(С) Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського (м. Одеса), 2023.
(С) Букач В. М., упорядник, 2023.

Таким чином, цінність гурткової роботи полягає у тому, що вона, певною мірою, вирішує проблему організації вільного часу учнів з порушенням слуху, задовольняє їхні різноманітні інтереси, активізує пізнавальну діяльність дітей, сприяє їх самовираженню, розкриттю талантів та обумовлює застосування набутих знань, умінь та навичок у подальшому самостійному житті.

-
1. Методика проведення занять в гуртках позашкільних навчальних закладів. Теорія і методика позашкільної освіти. // URL: <http://dl.khadi.kharkov.ua/mod/book/view.php?id=35604&chapterid=5409>
 2. Методичні рекомендації вчителям загальноосвітніх навчальних закладів щодо організації роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Суми: РВВ СОІППО, 2013. 64 с.
 3. Методичні рекомендації щодо організації гурткової роботи у школі. Плосківське НВО. // URL: http://ploskivskenvo.ucoz.ua/publ/gurtkova_robota/metodichni_rekomendaciji_shhodo_organizaciji_gurtkovoji_roboti_u_shkoli/6-1-0-118
 4. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja/ za zag. red. N. M. Bibik. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с.
 5. Пічкур М. О., Демченко І. І., Базильчук Л. В. Методика викладання образотворчого мистецтва: позакласна робота: Навчальний посібник. Умань: Алмі, 2010. 264 с.

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ТА ВЗАЄМОДІЯ З КОМАНДОЮ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ

Букіна Д.

Протягом багатьох років ставлення до людей з психофізичними порушеннями базувалось на медичній моделі, за якою вони розглядались як хворі, що потребують лікування та піклування. Тому діти з порушеннями відправлялись до спеціальних закладів, де отримували освіту та допомогу. Їхня соціалізація ускладнювалась тим, що вони знаходились окремо від суспільного середовища. [3, с. 6]

З часом сучасне ставлення до осіб з психофізичними порушеннями змінилось та воно базується на підході інклюзії, згідно з яким кожна людина повинна мати можливість брати участь у житті суспільства, не зважаючи на свої можливості. Також порушення психофізичного розвитку більше не розглядаються як хвороби, а як індивідуальні особливості, які потребують індивідуального підходу у навчанні та соціалізації.

Інклюзивна освіта є важливим напрямком розвитку сучасної освітньої системи, який полягає в тому, що кожен учень незалежно від своїх особливостей і потреб може отримати повноцінну освіту разом із нормотиповими однолітками. Завдяки інклюзивному підходу учні з різними особливостями можуть навчатися разом у загальноосвітній школі, де з ними працює команда психолого-педагогічного супроводу.

Взагалі термін «інклюзія» означає процес включення людей з інвалідністю та особливими потребами в суспільне життя. Цей процес забезпечує ефективні шляхи задоволення індивідуальних потреб усіх дітей. Передбачає оцінку розвитку дитини та стан середовища, в якому вона знаходиться, збирає інформацію для розробки індивідуального плану розвитку та його реалізації. [4, с.11]

Розвиток сучасної України та інтеграція у європейський простір значною мірою впливають на формування освітньої політики. Особливо це питання стосується дітей з особливими освітніми потребами (ООП) на навчання. Отже, запровадження інклюзивного освітнього середовища є надзвичайно важливим і актуальним питанням для нашої держави.

У 1980-х роках з'явилася концепція інтеграції – це процес забезпечення осіб з порушеннями у психофізичному розвитку правами та можливостями брати участь у всіх сферах соціального життя на рівні з суспільством. [2, с. 100]

Інтегроване навчання має як переваги, так і проблеми. На нашу думку, перевагами є подолання ізоляції дітей від суспільства, орієнтація на однолітків без вад, реальна соціальна адаптація з раннього віку, побудова

стосунків та взаємоповага між дітьми, формування у здорових вихованців відповідальності за дітей з ООП. Проблемами є слабка інформованість суспільства про дітей з психофізичними недоліками, недостатність спеціалістів для роботи в системі інтеграції. Тобто, можна визначити, що значить термін «інклюзивна освіта» – це система освітніх послуг, яка базується на забезпеченні основного права дітей на освіту та загалом права навчатись за місцем проживання, що передбачає змогу навчатися в загальноосвітньому закладі дітей з особливостями психофізичного розвитку разом з нормотиповими однолітками. [3, с. 11]

Вперше термін «інклюзивна освіта» був використаний у Саламанській декларації, яку прийняли на Всесвітній конференції у 1994 році за підтримки ЮНЕСКО, згідно з якою інклюзивна освіта ґрунтується на системі принципів, базових вимог, які можуть забезпечити її ефективність, а саме:

- 1) заклади мають визнавати і розуміти різноманітні потреби своїх учнів, тобто підлаштовуватися під їх види та темпи навчання;
- 2) заклади повинні забезпечувати якісну освіту для всіх, складаючи навчальні плани, стратегії викладання;
- 3) діти мають отримувати додаткову допомогу, яка може їм знадобитися під час освітнього процесу;
- 4) кожна дитина має свої унікальні здібності, інтереси, особливості, освітні потреби;
- 5) всі діти мають навчатися разом, коли це є можливим, незважаючи на певні труднощі чи відмінності, що існують між ними. [5]

ЮНЕСКО розглядає дітей з ООП як широке поняття та вважає, що інклюзія в освіті є ефективним методом реагування на різноманітність учнів та дозволяє розглядати індивідуальні відмінності як можливості для збагачення навчального процесу, а не проблеми. Історично інклюзія починалася зі спеціальної освіти, яка розвивалась кілька етапів, на кожному з яких розглядалися різні способи задоволення потреб учнів з особливими потребами. [3, с. 9] [2, с. 100]

Інклюзивна освіта не ставить за мету зробити всіх однаковими, саме тому передбачає розроблення і запровадження широкого спектра освітньої політики та освітніх послуг для більш гнучкого реагування на різноманітність дітей з ООП.

Для інклюзивної освіти необхідна команда психолого-педагогічного супроводу, яка буде займатися створенням умов для осіб з особливостями психофізичного розвитку. Загалом психолого-педагогічний супровід – комплексна система заходів з організації освітнього процесу та розвитку дитини, яка передбачена індивідуальною програмою розвитку, включає в себе надання психолого-педагогічних та корекційно-розвивальних послуг. [1]

Склад команди психолого-педагогічного супроводу поділяється на постійних учасників та залучених фахівців. До постійних учасників належать директор або його заступник з навчально-виховної роботи, вчитель початкових класів, учитель-предметник, асистент вчителя, практичний психолог, соціальний педагог, учитель-дефектолог, вчитель-реабілітолог, батьки або законні представники дитини. До залучених фахівців входять медичний працівник закладу освіти, лікар, асистент дитини, спеціалісти системи соціального захисту населення, служби у справах дітей. [1]

Усі члени команди беруть участь в оцінці можливостей дитини, а згодом підбивають підсумки та ухвалюють рішення про цілі, завдання, зміст навчання, навчального матеріалу та засобів підтримки.

В центрі уваги команди психолого-педагогічного супроводу є дитина, повага до її індивідуальних особливостей, відстоювання інтересів, збереження конфіденційності, недопущення дискримінації та порушення прав дитини. Досягти цього можна завдяки сформованому складу команди. Головною метою команди є позитивне налаштування дитини з ООП, сприяння розвитку індивідуальних рис, самореалізації, інтеграції в суспільство, покращення фізичного та психічного здоров'я. [4, с. 117]

Керівництво команди психолого-педагогічного супроводу покладається на директора або заступника директора з навчально-виховної роботи, який

бере на себе відповідальність за виконання завдань командою і розподіл функцій між учасниками. [1]

Формування завдань та розподіл між учасниками відбувається на засіданнях, які проводяться не менше трьох разів упродовж навчального року. Рішення приймаються за результатом обговорення інформації кожного учасника команди відкритим голосуванням та вносяться до протоколу.

[4, с. 118]

Основними завданнями психолого-педагогічного супроводу є:

- 1) збір інформації про особливості розвитку дитини, її інтереси та труднощі у виконанні роботи;
- 2) визначення напрямів психолого-педагогічних та корекційно-розвивальних послуг, які можуть бути надані закладу освіти та забезпечення надання цих послуг;
- 3) надання методичної підтримки педагогам з організації інклюзивної освіти;
- 4) створення потрібних умов для інтеграції дітей з особливими освітніми потребами в освітнє середовище;
- 5) проведення консультативної роботи з батьками дітей з ООП щодо особливостей їх розвитку, навчання та виховання;
- 6) проведення інформаційно-просвітницької роботи у закладі освіти серед педагогів, батьків і дітей задля уникнення дискримінації та порушення прав дитини, формування дружнього ставлення до дітей з особливими освітніми потребами. [4, с.116]

Слід пам'ятати, що перебування дитини в закладі без психолого-педагогічного супроводу приносить шкоду та гальмує процес впровадження реального інклюзивного навчання. Таким чином, команда психолого-педагогічного супроводу – взаємоузгоджена комплексна діяльність фахівців за участі батьків дитини з ООП, спрямована на створення необхідних умов в освітньому процесі, з метою розвитку особистості дитини, засвоєння нею знань, умінь та навичок, її самореалізації та соціалізації.

Організація взаємодії команди психолого-педагогічного супроводу в інклюзивному процесі має бути заснована на принципах взаємоповаги, довіри та взаємодопомоги. Кожен фахівець повинен мати чітко визначені обов'язки та ролі в команді. Результативність команди психолого-педагогічного супроводу залежить від правильного розподілу дій усіх її членів. Для досягнення цілі важливо сформувані позитивні стосунки між учасниками команди.

Отже, інклюзивна освіта вимагає радикальних змін від закладів освіти. Вона передбачає істотні зміни в культурі, політиці та практичній діяльності закладів освіти, а також створення інклюзивного освітнього середовища – умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку дітей з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

-
1. Годованець Н. Ю. Команда психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами, *На урок*. 2022.// <https://naurok.com.ua/prezintaciya-komanda-psihologo-pedagogichnogo-suprovodu-ditey-z-oor-280764.html>
 2. Інвалідність та суспільство: навчально-методичний посібник./ За заг. редакцією Байди Л. Ю., Красюкової - Еннс О. В. Київ: НАІУ, 2012. 216 с.
 3. Миронова С. П. Педагогіка інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: НУ ім. І. Огієнка, 2016. 164 с.
 4. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.
 5. Саламанська декларація та рамки дій щодо освіти осіб з особливими освітніми потребами. 1994 рік. *Верховна Рада України*. // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-94#Text

К. К. КОСТАНДІ - ПЕДАГОГ

Данилишина К. С.

У жовтні 2022 року виповнилося 170 років від дня народження Кириака Костянтиновича Костанді – одного з найвідоміших художників південного